

Täysistunto

Tiistai 25.1.2022 klo 14.07—16.03

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 240/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 39/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 39/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.20 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuutta maksettaisiin väliaikaisesti myös työttömyysturvan omavastuuajalla. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että yritystoiminnan tuloa soviteltaessa tulot arvioitaisiin hakijan oman ilmoituksen perusteella, jos tuloissa on tapahtunut muutos koronapandemian vuoksi. Yritystulojen sovittelua koskeva muutos liittyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan toiseen hallituksen esitykseen, jossa esitetään, että yrittäjällä on yritystoiminnan jatkumisesta huolimatta väliaikaisesti oikeus työmarkkinatukeen, jos päätoiminen työskentely on päättynyt tai tulot ovat vähentyneet koronapandemian vuoksi.

Vastaavat koronapandemiaan liittyvät työttömyysturvaa koskevat säännökset tulivat voimaan maaliskuussa 2020, ja niiden voimassaoloa on jatkettu useaan otteeseen. Työttömyysturvan maksamista omavastuuajalla koskeva säännös oli voimassa 31.12.2020 saakka ja yrittäjätulojen sovittelua koskeva säännös 30.11.2021 saakka. Erona aikaisemmin voimassa olleeseen sääntelyyn nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei ehdoteta valtion rahoittavan omavastuuajalta maksettavien etuuksien kustannuksia, vaan etuudet rahoitetaan työttömyysturvan yleisten rahoitusperiaatteiden mukaisesti eli Työllisyysrahaston, valtion ja työttömyyskassojen varoin. Lisäksi nyt ehdotettavien muutosten ohella ei ehdoteta lomautusten helpottamista koskevia muutoksia, jotka olivat voimassa vuonna 2020 samanaikaisesti kuin työttömyysturvaa koskevat väliaikaiset muutokset.

Valiokunta pitää esitettyjä väliaikaisia säännöksiä perusteltuina nykyisen epidemiatilanteen aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Ehdotetuilla muutoksilla vahvistetaan työntekijöiden toimeentulon turvaa, joka on heikentynyt koronavirusepidemian torjumiseksi toteutettujen rajoitustoimenpiteiden johdosta. Etuuden maksaminen työttömyysturvan omavastuuajalta parantaa etuudensaajan taloudellista asemaa. Hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan esimerkiksi lomautetulla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

ansiopäivärahasaajalla työttömyysetuus paranee keskimäärin 375 eurolla ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavalla noin 168 eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa omavastuuajaa sovellettaisiin.

Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian ja muutoksia ehdotetaan sovelletavan takautuvasti 1.1.2022 alkaen.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että ehdotetut säännökset ovat voimassa poikkeuksellisen lyhyen aikaa, vain 28. helmikuuta 2022 saakka, ja valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty voimassaoloajan pidentämistä. Säännösten lyhyt voimassaoloaika luo epävarmuutta etuuden saajille ja säännösten mahdollinen jatkaminen kuormittaa päätöksentekoa ja etuuksien toimeenpanoa. Valiokunta pitää kuitenkin säännösten lyhyttä voimassaoloaikaa perusteltuna ottaen huomioon epidemiatilanteen kehityksen epävarmuus ja poikkeussäännöksistä syntyvät kustannukset. Jos epidemiatilanne edellyttää väliaikaisten säännösten jatkamista, valiokunta pitää tärkeänä, että sitä koskeva esitys annetaan niin, että eduskuntakäsittelyyn jää riittävä aika eikä taannehtivalle lainsäädännölle ole enää tarvetta.

Esitettyjen muutosten taannehtivan soveltamisen ja lyhyen voimassaolon vuoksi valiokunta korostaa, että säännösten toimeenpanossa on kiinnitettävä erityistä huomiota muutoksista tiedottamiseen ja etuudensaajien neuvontaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö ei ollut yksimielinen, vaan siitä jätettiin yksi vastalause.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

15.24 **Jari Myllykoski vas:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi edustaja, nyt täytyy taas odotella, että mikrofoni aukeaa sieltä. — Hyvä, kiitoksia.

No niin, kiitoksia. — Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle mietinnön esittelystä, joka on sinällään johdonmukainen ja myös sisältää sitä tervettä pohdintaa siitä, että jaksot ovat, tässäkin esityksessä, lyhyenlaisia ja se ennustettavuus ja tilanteen edelleen lukeminen eteenpäin on vaikeaa. Mutta elämme nyt tässä pandemiassa, johonka ei ole vielä löytynyt semmoista meteorologia, joka pystyisi sanomaan, koska poutasää tulee tämän pandemian osalta tähän maahan. Erityisen tärkeitä on tässä kohtaa nimenomaan palvelualojen työntekijöille, että omavastuuajalta — niin kuin kaikille muillekin — voidaan maksaa päivärahaa. Se on merkittävä asia erityisesti juuri osa-aikaisissa työsuhteissa, joissa monesti tulotaso on erittäin pieni ja sitä myötä myös ansiopäivärahan laskennallinen osuus on pieni.

Tässä nyt otetaan askel kuitenkin jo sitten normaalimpaan suuntaan, eli valtion rahoitusosuuden osalta nyt mennään sen mukaan kuin normaalistikin ansiopäivärahatilanteissa, mistä ne rahat sitten tulevat ansiopäivärahan kustantamiseen. Se, että tämä voidaan taannehtivasti tehdä, on totta kai hyvä, ja tämä kulkee samalla sitten tasapainossa myös työntantajien turvan osalta. Eli ehkä tämä samarytmisyys on tässä niin kuin sillä perusteltu asia, ettei nyt erotella sitten erikseen. Mutta kyllä jatkoa ajatellen tältäkin osalta, kun nyt meillä on kokemuksia, varmaan voidaan pohtia jäljempänä valtioneuvostossa, tulisiko mahdollisesti tätä omavastuuajaa tarkastella myös tulevaisuutta ajatellen eri tavoin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

Siitä, että tässä ei ole nyt sitä nopeutettua lomautusmenettelyä, voidaan olla mitä mieltä hyvänsä — se oli työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä sovittu ratkaisu — mutta kyllä tässä yrittäjät yt-neuvottelumenettelyä voisivat hyödyntää siten, että jos tulee tilanne, että pandemian takia yrityksen toimintaedellytykset estyvät, niin olisi jo yrityksessä niin sanotusti neuvoteltu valmiiksi, että silloin alkavat lomautukset. Että paljon on vielä opittavaa meillä kaikilla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

15.27 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi työttömyysturvalakia. Sen mukaan työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuujalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena, ja lisäksi siinä ehdotetaan, että yritystulojen sovittelussa sovittelu voidaan tehdä etuudensaajan ilmoittamien tietojen perusteella.

Tämä väliaikainen muutos on perusteltu työntekijöiden toimeentulon parantamiseksi, mikäli he tulevat lomautetuiksi. Vastaava muutos tehtiin työttömyysturvalakiin ensimmäisenä koronakeväänä vuonna 2020. Tuolloin vuonna 2020 ensimmäisten koronarajoitusten sulkiessa ravintoloita ja harrastuspaikkoja sovittiin kolmikannassa myös nopeammasta mahdollisuudesta lomauttaa. Nämä kaksi ensimmäisenä koronakeväänä annettua esitystä, työttömyysturvalain muutos ja työsopimuslain muutos, nähtiin tuolloin sekä työnantajien että työntekijöiden vaikean tilanteen tasapuolisesti huomioivana ratkaisuna. Normaalin 14 päivän sijasta lomautus oli mahdollista toteuttaa viidessä päivässä, mutta vastaavasti työntekijä sai työttömyysturvaa heti lomautuksen alusta asti, eli viiden päivän omavastuu aika poistettiin. Nyt hallitus ei kuitenkaan ole antanut samaan aikaan käsiteltävänä olevan työttömyysturvalain muutoksen kanssa esitystä, jolla otettaisiin käyttöön nopeampi lomauttaminen. Lomautusten poikkeussäännöt olisivat tarpeen, jotta konkurseilta välttyään ja työntekijöillä on myös työpaikka, johon palata.

Toinen tämän esityksen ongelma on, että se on laitettu jatkumaan vain helmikuun loppuun asti. Esityksessä on arvioitu, että epidemiatilanteen kehityksen epävarmuus puoltaisi tätä lyhyttä kestoa. Voimassaoloaika on kuitenkin hyvin lyhyt ottaen huomioon, että tällä hetkellä koronatilanne Suomessa on ollut vakava ja THL on myöskin arvioinut, että tilanteen huippu voisi olla käsillä tammi-helmikuun vaihteessa.

Koronatilanne on pitkittynyt, ja olemme nähneet, kuinka lakiesityksille on haettu jatkoa toistamiseen — useille monta kertaa. Monet lausunnonantajat esittivät näkemyksensä, että lain voimassaoloaikaa tulisi pidentää. Nyt säädettävän lain voimassaoloaikaa olisi järkevää jatkaa vähintäänkin toukokuun loppuun asti sen varmistamiseksi, että koronatilanteen jatkuessa vaikeana vielä helmikuun yli ei tarve säännösten jatkamiselle kuormita päätöksentekoa, ja tilanne olisi etuudensaajille myös ennakoitavampi. Mikäli tilanne koronan osalta sitten paranisi merkittävästi aikaisemmin, niin ainahan voidaan antaa kumoava lakiesitys. Meidän on tässä tilanteessa myös mietittävä virkamiesten työmäärää ja myös eduskunnassa käsiteltäviä asioita. Ja tällainen toistuva lakiesitysten tuominen lyhyeksi aikajaksoksi ei vaikuta järkevältä resurssinkäytöltä.

Lausuntopalautteen perusteella esitettiin myös, että esitystä tarkennettaisiin sen osalta, että omavastuun poiston tulisi koskea vain tilanteita, joissa työntekijä lomautetaan. Tarkoituksena on vastata nimenomaisesti koronan aiheuttamiin, äkillisestä kysynnän vähentymisestä aiheutuviin lyhytaikaisiin lomautuksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

Esityksessä ei myöskään ehdoteta valtion rahoittavan omavastuujalta maksettavien etuuksien kustannuksia kuten aikaisemmin hyväksytyssä lakimuutoksessa. Nyt esitetään, että etuudet rahoitetaan työttömyysturvan yleisten rahoitusperiaatteiden mukaisesti eli Työllisyysrahaston, valtion ja työttömyyskassojen varoin. Useimmissa lausunnoissa on nostettu esiin, että koska kyse on valtion yksipuolisesti esittämästä ratkaisusta, tulisi siitä aiheutuvat lisäkustannukset myös rahoittaa valtion toimesta.

Arvoisa puhemies! Monet yrittäjät ovat olleet erittäin ahtaassa tilanteessa — koronatilanne on pitkittynyt, yritystoiminta on vähentynyt, työntekijöitä on jouduttu lomauttamaan, mennään hyvin vähin kassavaroin — ja sen takia tarvittaisiin ennakoitavuutta ja myös sitä varautumisen mahdollisuutta. Se, että tätä lakiesitystä olisi pidennetty, olisi ollut yksi signaali siihen suuntaan. Olisi myös toivottu asiantuntijalausuntojen perusteella, että asiaa oltaisiin käsitelty kolmikantaisesti ja huomioitu myös eri puolten näkemykset ja se, mitä lakimuutoksia olisi tarpeen tämän ohella myös tuoda.

Kokoomus on jättänyt mietinnöstä vastalauseen, johon myös perussuomalaiset ovat yhtyneet, ja meillä on myös vastalauseeseen liittyen pykälämuutosehdotukset, joista tänään äänestetään, ja sitten lausumaehdotukset, joita sitten käsitellään myöhemmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

15.34 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Iso kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle mietinnöstä. Hyvää työtähän siinä on tehty. Valiokunta siis pitää esitystä perusteltuna ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttumattomana. Eikä ihme, esityksellä todella vahvistetaan työntekijän toimeentulon turvaa niin työttömyys- kuin lomautustilanteessa. Me kaikki tiedämme, että rajoitustoimenpiteet ovat johtaneet esimerkiksi ravitsemus- ja matkailualalla siihen, että leipä on kyllä pöydästä loppunut ja töitä ei ole ollut tarjolla. Tämä esitys on siis työntekijän näkökulmasta tarpeellinen. Etuuden maksaminen omavastuujalta totta kai parantaa taloudellista asemaa. Arvioiden mukaan esimerkiksi ansiöpäivärahan työttömyysetuus paranee keskimäärin 375 eurolla ja peruspäivärahaa saavalla noin 168 euroa. Tämä kaikki on järkevää ja myöskin tarpeellista.

Katson kuitenkin — ja ehkä palatakseni myös edelliseen keskusteluun — että tätäkin viisasta mietintöä tärkeämpää olisi se, että alkaisimme toden teolla kulkemaan kohti vapautuksia. Ei takki auki -tyylillä, vaan fiksusti ja järjen avulla. En ole ollenkaan varma, ovatko tällä hetkellä olevat ravitsemusliikkeiden, vaikkapa matalan riskin ruokaravintoloiden, tai osassa valtakuntaa olevien kuntosalien sulkemiset kovinkaan oikeasuhtaisia tai ymmärrettäviä. Eivät ne sitä kyllä ole. En oikein ymmärrä sitä, että esimerkiksi selkäsairas ei voi mennä kuntouttamaan selkäänsä tai perhe ei voi mennä illalliselle ravintolaan kello 18 jälkeen, saatikka sitä, mitä tapahtuu kulttuurialalla tai liikunta-alalla. Niillä ihmisillä on rokotteet, jotka niitä ovat halunneet ottaa. Onneksi omikron on pääosin lempeämpi kuin aikaisemmat variantit.

Puhemies! Tämä lakiehdotus on kuitenkin hyvä. Valiokunta myös järkevästi pohtii, että säännökset ovat voimassa poikkeuksellisen lyhyen aikaa, siis helmikuun loppuun saakka. Kallistun kuitenkin myös valiokunnan näkemykseen siitä, että epidemiatilanteen kehityksen epävarmuus ja totta kai myös syntyvät kustannukset kannustavat malttiin ja lyhyemmän aikavälin perspektiiviin. Jos tätä pitää vielä jatkossa vatkata, meidän pitää olla asialla ajoissa niin, ettei [Puhemies koputtaa] taannehtivaa lainsäädäntöä tarvittaisi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

15.37 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on erinomainen. Siinä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi työttömyysturvalakia, ja esityksen mukaan myös työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuujalta maksettaisiin korvausta.

Valitettavasti tämä väliaikaisuus on tässäkin esityksessä liian lyhyt, ja siksi kannatan tätä erittäin hyvin perusteltua vastalauseita, jossa vaaditaan, että tämä voimassaoloaika olisi toukokuun loppuun. En tässä käy nyt toistamaan kaikkia asioita, joita edellisessä puheesani edellisen käsittelyn yhteydessä totesin, mutta tällainen lain käyttäminen, niin kuin tässä käytetään, tällaisen lyhytaikaisena toimenpiteenä ei ole kyllä tässä talossa suotavaa, eikä kansa sitä ymmärrä, että täällä muutaman kuukauden välein näitä asioita käsitellään. Enemmän tulisi olla toleranssia ja mahdollisuutta vaikka sitten säädöksillä jollakin tavalla antaa ikään kuin ohjeita, miten tätä käytetään, mutta kun voimassaolo jää nyt näin lyhyeksi, niin sitten ei jää tätä säädöksellä säännöstelyäkään tälle laille käytettäväksi, mikä on valitettavaa. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

15.38 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! On todella hyvä asia, että myös omavastuupäiviltä maksetaan työttömyysetuutta. Se on tärkeä tulonlähde monelle lomautetuksi tai työttömäksi joutuneelle — varsinkin pienituloiselle se merkitsee tosi paljon. Moni pienituloisen yksineläjä elää usein kädestä suuhun, ja kun ei ole ylimääräistä rahaa säästössä, niin sitten työttömyyden tullessa tulee ongelmia ja joutuu turvautumaan sosiaaliapuun, jos tällaisia päiviä tulee, ettei rahaa tule.

Mutta sitten taas tässä esityksessä tämä voimassaoloaika on taas tällainen lyhyt patkka, eliikkä samoin kuin tuossa edellisessäkin esityksessä hallitus kuvittelee, että pandemia nyt katkeaa ensi kuussa sormia napsauttamalla ja kaikki palaa normaaliksi. Nyt on kumminkin moni tehnyt lyhyempää päivää, on työtunteja vähennetty ja joutuu kituuttelemaan eikä ole tietoa, miten jatkossa sitten on.

On sisäleikkipuistoja, kuntosaleja, ravintoloita, kuppiloita, missä on rahat tiukilla yrittäjällä, ja sitten siinä on epävarmuus niillä työntekijöilläkin, että onko niitä töitä. Kyllä se voi olla niin, että vaikka tämä pandemia nyt tässä jossain välissä helpottaakin, niin siellä on sitten konkurssi edessä ja työntekijät joutuvat työttömiksi kuten itse yrittäjäkin. Varsinkin näihin lähiökuppiloihin eivät välttämättä ihmiset palaa siihen malliin heti niin kuin ennen oli, kun siellä istuttiin myöhempään iltaan asti — ja sitten siitä tulee työttömyyttä. Minä en tiedä, kuvitteleeko vasen laita sitten, että Tradekan omistama Restel ostaa nämä kaikki lähiökuppilat ja takaa jatkoon tulevaisuudessa, vai miten he ajattelevat?

Kyllä minä ainakin tämän voimassaoloajan pistäisin kanssa sinne toukokuun loppuun, jotta turvattaisiin vähän pidempään. SAK:kin esitti, että tämä menisi kesään asti, niin olisi hyvä, että hallitus kuuntelisi edes SAK:ta, jos ei oppositiota kuuntele.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

15.41 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Liiketoimintaa on rajoitettu voimakkaasti kaikkialla maassa monilla toimialoilla. Tämä lisää tietenkin yritysten tarvetta lomauttaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

henkilöstöään. Onkin tärkeää, että rajoitusten voimassa ollessa myös omavastuuajalta maksetaan työttömyysetuutta. Tämä parantaa työntekijöiden turvaa koronarajoitusten vähentäessä voimakkaasti työvoiman tarvetta.

On tietenkin hyvä, että tämä esitys säädetään tulemaan voimaan takautuvasti, se on tietenkin itse asiassa välttämätöntä, mutta on helppo yhtyä tuohon valiokunnan puheenjohtajan esittämään, että jos tätä sitten joudutaan jatkamaan myös helmikuun jälkeen, niin tuo esitys annettaisiin eduskunnalle hyvissä ajoin helmikuussa. Tällaisella alueella, varsinkin kun on tämmöisestä ihmisiin hyvinkin voimakkaasti vaikuttavasta lainsäädännöstä kysymys, on tietysti hyvä noudattaa sitä tapaa, että esitykset eivät ole takautuvia vaan annetaan aikanaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

15.42 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan tosiaan muutettavaksi väliaikaisesti työttömyysturvalakia. Se on tärkeä ja perusteltu esitys, ja sen sisältöä ja tavoitteita on suurimmaksi osaksi helppo tukea ja kannattaa. On kuitenkin muutama kohta, jotka täytyy tässä vaiheessa nostaa esiin.

Ensinnäkin tämä omavastuuosuuden aikamääre. Nyt tässä esityksessä esitetään, että omavastuuajalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena, mutta aikaisempina aikoina koronarajoitusten osalta on ollut myöskin mahdollisuus toteuttaa tämä nopeampi lomautus eli sen normaalin 14 päivän sijasta lomautus on ollut mahdollista tehdä viidessä päivässä, mutta vastaavasti sitten taas työntekijä on saanut työttömyysturvaa heti lomautuksen alusta asti, eli käytännössä se viiden päivän omavastuu aika on poistettu. Miksi hallitus ei halunnut toteuttaa tätä tässä yhteydessä? Tämä on nimenomaan ollut se, mikä on mahdollistanut nopeat ratkaisut yrittäjiltä, ja yhdessä työntekijöiden kanssa he ovat pystyneet tasapainottamaan sitä yrityksen taloudellista tilannetta sillä tavalla, että sillä on nimenomaan ollut vaikutus siihen, että ei ole tapahtunut konkurssreja eikä ole ollut suuria taloudellisia kustannuksia siinä tilanteessa, kun töitä ei ole ollut.

Ja toinen asia on tämä voimaantulo. Toki tämä nyt tulee voimaan vuoden alusta, mutta olisi hyvä, että se olisi voimassa kevään. Ja toisekseen, kun hallitus lähti tekemään niitä rajoituksia, mitkä nyt ovat voimassa, jo joulukuun puolenvälin jälkeen, olisi ollut kohtuullista, vastuullista ja myöskin ennakoivaa ja hyvää politiikkaa se, että hallitus olisi todennut silloin joulukuun puolellessavälissä, että eduskunta tulee säätämään nämä lait tammikuun aikana, eikä vasta tässä tammikuun puolellessavälissä.

Kolmas asia tämän voimaantulon ja sitten tämän omavastuun ja lyhyemmän lomautuksen jälkeen on se, että nyt yleisten rahoitusperiaatteiden mukaisesti nämä etuudet aiotaan rahoittaa Työllisyysrahaston, valtion ja työttömyyskassojen varoin. Kuitenkin useimmissa näistä lausunnoista nostettiin esiin se, että koska kyse on valtion yksipuolisesti esittämästä ratkaisusta, tulisi nämä lisäkustannukset rahoittaa [Puhemies koputtaa] valtion toimesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

15.45 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että ne henkilöt, jotka tässä koronakurimuksessa joutuvat lomautetuksi, pääsevät sinne ilman omavastuuta. Mutta vieläkin tärkeämpää on se, että kun se lomautusaika on ohitse, niin on työpaikka jäljellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

Sen takia en voi kuin ihmetellä sitä, että tästä hallituksen esityksestä on nyt toinen puoli unohtunut. Eli tästä on kokonaan unohtunut se, että työnantajat voivat lomauttaa nopeammin, viidessä päivässä, kuten kolmikannassa koronan alussa sovittiin. Mihin se on jäänyt? Miten tässä on nyt vain tämä toinen puoli, joka on siis erittäin kannatettava asia? Ihmettelen todellakin, koska tämä olisi kyllä työllisyyden kannalta ja työnantajayritysten aseman kannalta — siis sen kannalta, että yritystoiminta voi jatkua — äärimmäisen tärkeä asia. Eli on todella huono juttu, että tämä tästä puuttuu.

Yhdyn myös siihen näkemykseen, että lain voimassaoloaika on ehdottomasti liian lyhyt, koska tämä korona ei tule kyllä tästä nyt vielä poistumaan, ja vaikka poistuisikin, niin joka tapauksessa ne taloudelliset vaikutukset tulevat heijastumaan pidempään.

Eli kannatan kokoomuksen vastalauseessa ja lausumissa esille nostettuja asioita.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

15.47 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin hyvä muutosesitys hyvältä hallitukselta. Kiitokset myös valiokunnalle, valiokunnan puheenjohtajalle Markus Lohelle ja valiokunnan jäsenille, nopeasta käsittelystä.

Todellakin tässä on lähtökohtana, että työntekijöiden toimeentulo turvataan tämän kulutaudin aiheuttamilta rajoitustoimenpiteiltä, jotka ovat aiheuttaneet liiketoiminnan toteutumiselle ja sitä kautta myös työllistymiselle esteitä. On todella, todella tärkeää, että myös työntekijöiden toimeentulo tässä tulee huomioon otetuksi.

Tämä on vähän linkissä edelliseen lainsäädäntöön, ja on hienoa, että tämäkin laki on voimassa taannehtivasti 1.1. alkaen. On paljon käyty keskustelua. Vähän omakin mieleni on siinä, onko tämä voimassaoloaika liian äkkinäisesti 28.2. loppumassa. Mutta kuten tässä on edellä aikaisemminkin tullut esille, vireä hallitus on tässä virkeänä ja hereillä, että jos tarvitaan tätä jatkoaikaa, niin sitten sitä tulee, kuten myös puheenjohtaja Lohi tuossa mainitsi.

Yhtenä hyvänä asiana tässä on myös sivutoimisten yrittäjien työttömyysturva siten, että huomioidaan tässä sovittelussa yrittäjien oman esityksen pohjalta nämä tuet. Minun mielestäni tämä vähentää huomattavasti byrokratiaa ja keventää tämän lainsäädännön käytäntöä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

15.48 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tässä on pidetty hyviä puheenvuoroja. Itsekin kannatan tätä lakia, mutta tässä on vähän sama ongelmatiikka kuin tuossa aiemmin tänään käsittelemässämme laissa, eli tämä lain voimassaoloaika on liian lyhyt, helmikuun loppuun saakka, ja mielestäni sen pitäisi olla juuri niin kuin tässä kokoomuksen vastalauseessa on, eli toukokuun loppuun saakka.

Toinen kysymys, mikä pohdituttaa tässä kovasti, on sama kuin mitä edustaja Satonen toi esiin, eli se, että tämä lomautusaikahan on normaalin mukainen, 14 päivää, ja nyt olisi hyvä, että eduskunta saisi käsittelyyn sen, että se lyhennettäisiin viiteen päivään, aivan kuten oli tuossa pandemian alkuvaiheessa.

Ja kolmantena asiana tästä meidän vastalauseestamme on tämä valtion vastuu tässä kysymyksessä. Nythän tässä esitetään, että ”etuudet rahoitetaan työttömyysturvan yleisten rahoitusperiaatteiden mukaisesti eli Työllisyysrahaston, valtion ja työttömyyskassojen varoin”, mutta ainakin itselläni on se käsitys, että tässä ei ole juurikaan kuultu näitä tahoja, tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

ainakaan ei ole kuultu sillä tavalla, että se olisi johtanut siihen lopputulokseen, mitä on toivottu. Elikkä jos valtio kerran nämä rajoitukset asettaa, niin on varmaan kohtuullista, että valtio myöskin ne seuraukset sitten kustantaa.

Elikkä meillä on nämä kolme asiaa täällä vastalauseessa, joista päätetään sitten myöhemmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

15.50 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan, että turvataan työntekijöiden toimeentulo, niin valitettavasti täytyy kyllä todeta, että ei tämä sitä mahdollista. Tämä on oikein ja hyvin tehty esitys hallitukselta, ja on hyvä, että se täällä nyt menee läpi ja maalinsa saavuttaa, mutta on pakko sanoa, että kyllä palvelualojen työntekijöillä ja osa-aikaisilla työntekijöillä varsinkin ravintola-alalla ahdinko on erittäin suuri.

Ja kyllä etujärjestö PAM on myös ilmoittanut ja tuonut esille, että pelkästään nämä eivät mahdollista sitä, etteivät ihmiset olisi erittäin hankalassa asemassa, ja he ovatkin itse tuoneet esille, että kun yrityksille on ollut kustannustukia, niin tässä kohtaa myös palvelualojen osa-aikaisille työntekijöille pitäisi jo tulla palkkatukena tätä kustannustuen osuutta — tai siihen päälle niin, että pystytään myös pitämään nämä työntekijät alalla. Yhdessä vaiheessa nähtiin, että aika vaikeata oli saada ravintolatyöntekijöitä, eli alan houkuttelevuudella ja tästä pandemiasta selviämisen eteenpäin niin, että toiminnot ja liiketoiminta lähtevät taas täysimääräisesti käyntiin, on vaikeaa.

Vaikka tässä nyt hallituspuolueen kansanedustajana olenkin, niin on kyllä pakko yhtyä niihin ruokaravintoloitten murheisiin, mitä tässä on. Ja edustaja Kauma sanoi sen yhden tärkeän asian, että se anniskelu on se katteen tuova osa, totta kai ruoka pääosassa.

Joka tapauksessa ei tässä voi mitään muuta kuin toivoa nyt, että ihan ensimmäisenä avataisiin taas ruokaravintoloille mahdollisuudet palvelujen parempaan tarjontaan ja sitä kautta mahdollistettaisiin sitten työntekijöiden ansiomahdollisuudet siitä työstä, jolloin voitaisiin puhua, että toimeentuloa turvattaisiin. Sen pitäisi olla nyt ensimmäisenä ja todella isosti keskiössä.

Kyllä oppositiosta on oikeansuuntaisia näkemyksiä esitetty. On varmasti jatkoa ajattelun tärkeätä, että pystyttäisiin mahdollisimman hyvässä yhteisymmärryksessä näitä asioita viemään eteenpäin. Tänäpäin näiden kahden esityksen kohdalla ei voi muuta kuin kiittää, että hallitus on sekä työnantajien että työntekijöiden asialla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

15.53 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Täsmennän vielä tästä lomautusasiasta, että normaalin 14 päivän sijasta lomautus oli mahdollista toteuttaa viidessä päivässä aikaisemmassa pandemiatilanteessa, mutta nyt sitä ei ole, koska meillä ei ole siitä lakiesitystä. Me pohdimme sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa myöskin sitä, olisiko siihen voinut sen sisällyttää lausuman muodossa, mutta sitten päädyttiin siihen, että ei voitu, koska se ei tämän valiokunnan toimialaan varsinaisesti kuulu eikä se myöskään ollut tämän lain sisällä. Nyt voimme vain toivoa, että hallitus tuo sellaisen esityksen, jossa sitten voidaan erikseen tästä asiasta päättää.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Äänestys tapahtuu tässä istunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan kello 16.00.

Täysistunto keskeytettiin kello 15.54.

Täysistuntoa jatkettiin kello 16.01.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan kello 15.54 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

Voimaantulosäännös

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Esitän, että voimaantulosäännös saa sen muodon kuin on vastalauseessa.

Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Mia Laiho ehdotti Pia Kauman kannattamana, että voimaantulosäännös hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 66, ei 24; poissa 109 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 240/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.